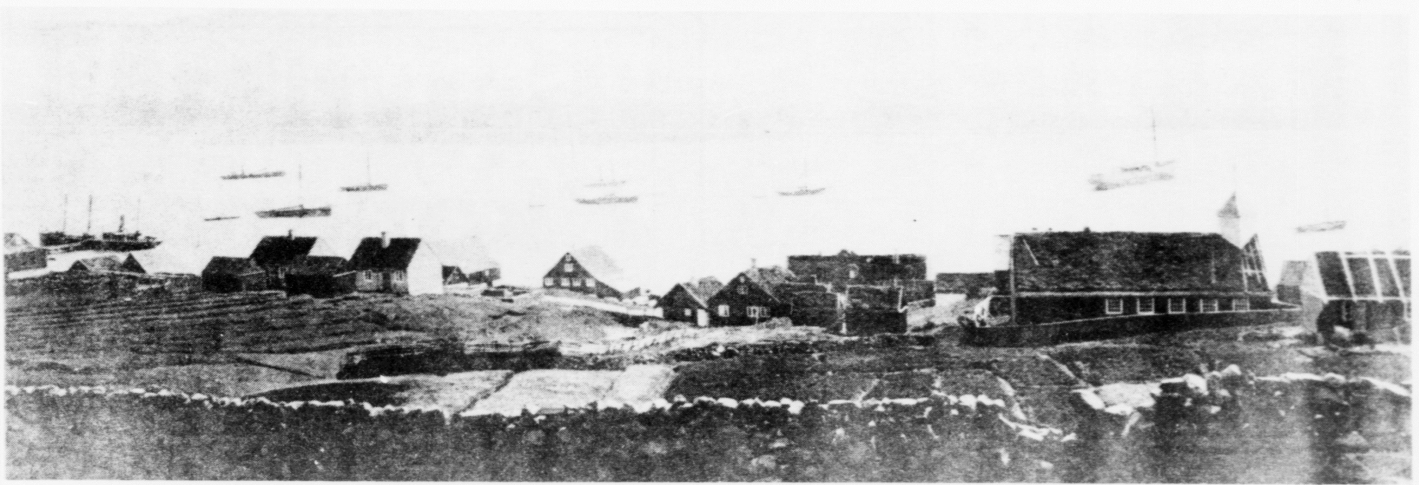

Enigheden verður stovnað

Tann 25. apríl 1915 komu menn saman í samkomuhúsinum hjá fráhaldsfelagnum «Tvoroyrar Framtíð». Mennirnir vóru ikki orindaleysir — teir vóru komnir saman at stovna fakfelag ella eina arbeiðsforeining, sum tey gomlu kallaðu tað. Hetta at taka stig til at stovna fak-

Eliesar Jespersen, Eliesar hjá Tummasi, var maðurin, sum fyrstur fór runt við listanum, har menn kundu tekna seg sum limir í fyrsta fakfelagnum undir stovnan. Hann var sum nógvir av stovnarunum skipstímburmaður og arbeiðdi á beddingini.

felag kann fyrri okkum nú á døgum týkjast sum nakað sjálvsagt. Fyrri okkum, sum eru von við organisatiónsfrælsi og sum uppliva, at ein hópur av áhugaføløgum verða stovnað, kann tað kanska vera torført at imynda okkum, at tað, sum hendi hetta aprílvöld í losjunni á Tvoroyri, var ein stórhending — ein hending, sum við eitt slag broytti fortreytirnar fyrri viðurskiftunum millum lónararbeiðararnar og teir, sum áttu vinnutólini.

Tað kann eisini vera torført á okkara døgum at imynda sær, hvussu stóran týðning henda hending hevði fyrri fólk á Tvoroyri í Føroyum sum heild. Kanska merktist ikki tann heilt stóra broytingin í livikoronum á Tvoroyri beinanvegin. Men kortini kunnu vit, sum nú royna at lita aftureftir við at granska bókur og skjøl, sláa fast, at eftir fundin í «Tvoroyrar Framtíð» gjørdist einki aftur, sum tað áður hevði verið. Víst var arbeiðsmegin dagin eftir tann 26. apríl framvegis ein söluvøra, sum kundi verða

Hans Jacob Lindberg, ein av stovnarunum. Sera iðin fakfelagsmaður, næstformaður 1926-27 — um hann hevur Petur Mohr Dam skrivað, at hann var álitismaður av besta stoypi, ótroystiligur í agitátiónini fyrri at fáa loyst mál til bata fyrri arbeiðara- og fiskimannastættini.

keypt og seld eftir sum eftirspurningurin var. Víst noyddust arbeiðarar og handverkarar farmvegis at liva av at selja sína arbeiðsmegi. Men tann dagur var med alla farin, tá annar parturin einsamallur legði prísinn á hesa ta einastu vøru, sum fjøldin hevði at bjóða. Frá og við 25. apríl vóru tað tveir partar um at avgera hendan prís og hetta var einki minni enn ein byltning — tann føroyska arbeiðararørslan varð íbirt.

Tvørámenngingu á odda í hesi byltning og tí eiga teir, sum vágaðu alt við at taka stigið til fyrsta arbeiðarafelagið, ikki at verða gloymdir av eftirtíðini. Tað er tað minsta, øll vit mongu, sum hava notið væl av teirra dirvi, áræði og framskygni, skylda teirra eftirmæli. Víst hevur hugsjónin um hetta mundið nomið við aðrastaðir — fyrst og fremst í Havn. Men tað vóru handverkarar og arbeiðsmenn á Tvoroyri, sum við góðari hjálp frá einum organisatiónskønnum norðmanni, sum hevði búsett seg á Tvoroyri, sum tóku fyrsta ítøkiliga stigið. Tað vóru hesir menn, sum settu seg upp ímóti teimum beisku korum, sum buðust teimum, sum við hondum sínum skapaðu tann stóra búskaparliga vøksturin eftir aldamótið.

Endamálið

Endamálið við arbeiðarafelagnum Enigheden var, at savna allar arbeiðarar í

Froðbiar sókn fyrri, at teir í felag skuldu kunna virka fyrri teirra áhugamálum og verja hesi áhugamál, at fáa lónina ásetta soleiðis, at hon altið stóð mót við arbeiðið og tað, sum kravdist til livsins upphald, at fáa burtur alt sunnudags-, náttar- og úrtíðararbeiði og at stuðla limunum undir ósemjum millum teirra og arbeiðsgevararnar.

Enigheden fekk alt fyrri eitt góða undirtøku og dyggan stuðul frá arbeiðarunum í Froðbiar sókn. A stovnandi fundinum vóru 50 limir og árið eftir var limatalið 277. Felagið hevði frá fyrsta degi bæði faklærðar og ófaklærðar arbeiðarar sum limir og eingin ivi er um, at hetta var ein styrki. Fyrsta takið var at fáa timalónina upp, tí dyrtíðin var av álvara farin at merkjast um hetta mundið. Arbeiðsmannalónin var 25 oyru um tíman og hon varð nú við fyrstu lónarsamráðingar hækkað upp í 30 oyru. Handverkaralónirnar vórðu settar til at vera 5 oyru meira enn arbeiðsmannalónirnar. Var arbeiðið út yvir 10 tímar átti lóntakarinn 50% eyka gjald. Eisini vóru avtalur gjørdar um lærlingalónir og lónir hjá ungum undir 15 ár.

Tað hevði verið hugaligt, um vit nú kundu við vissu sagt frá øllum teimum, sum vóru við til at taka hetta fyrsta stigið til eina skipaða fakfelagsrørslu í Føroyum, men tað eru vit tíværri ikki før

Thomas Mikael Strøm, formaður 1916-18 og 1931-32, tingmaður fyrri Sjálvstýrisflokkinn, aðrenn Javnaðarflokkurin varð stovnaður. Tað var um Thomas Mikael Strøm, at S.P. úr Konoy segði, at hann aldri hevði mott reinari idealisti og talara fyrri arbeiðara- og fiskimannastættina.

fyrri, tí tann fyrsta gerðabókin hjá Enigheden er burtur. Men vit kenna nakrar av stigtakarunum og væl eisini teir idnastu. Teir vóru Rudolf Niclassen, Eliesar Jespersen (Eliesar hjá Tummasi), Hans Bærentsen (Hans á Sundi), Sigvald Hansen (urmakar Hansen), Thomas Mikael Strøm, Hans Jacob Lindberg, brøðurnir Danjal Jacob og Andreas Lindberg, Óla Jákup Strøm, Mortan Joensen og nógvir aðrir.

Tað vóru fyrst og fremst menn av beddingini, sum vóru virknir í sambandi við stovnanina. Greinskrivarin hevur verið so heppin fyrri nokrum árum síðani, at kunna tosa við ein av stovnarunum og festa samroðuna á band. Hesin var Andreas Lindberg, sum sera livandi lýsti lagið á monnum, støðuna á fundinum og á Tvoroyri annars hesar dagar, arnar og verður greitt nærri frá hesum í øðrum samanhangi.

Tað er í dag óvist, hvør fyrsti formaðurin var, men tað sæst av blaði frá 1915, at Thomas Mikael Strøm var formaður frá februar 1916. Síðan var Mortan Joensen (seinni navnabroyting til Laðanberg) formaður í nokur ár.

Tað var eitt stórt og álvarsamt stig, hesir menn tóku og tað kostaði mongum

Sigvald Hansen, urmakar Hansen nevndur, var norðmaður. Hann flutti í 1901 til Tvoroyrar, har hann virkaði sum ur- og instrumentmakari. Sigvald Hansen varð í 1946 gjørdur til heiðurslim í Fylking fyrri tá stóru hjálp hann hevði veitt stovnarunum.

